

BÁLINT TIBOR

Az utolsó ítélet

Mikor a kőolaj hordónkénti ára tíz dollár fölé szökött, és az *arab testvérek* egymással megegyezve sok kutat lezártak, s az ipar minden csöppet elszippantott az adakozó szállítmányokból, a sátán azt súgta Hamudius fülébe, hogy ürítse ki a gépkocsik benzintartályait, s borítsa sötétbe az országot: hiszen éjszaka úgylis alszanak az emberek, s ha ébren vannak is, jobb, ha nem látnak mindent.

Nemsokára városnegyedek merültek alá a tintakék világtalanságba, a hazafelé igyekvők egymásnak ütköztek, bokáig süllyedtek a feltöredezett járdák tócsáiban, lányok, asszonyok támadó árnyakat sejtve itt is, ott is föl-fölsikoltottak; fosztogatók szegeztek kést a sötétben kószálóknak, fölbátorodott csavargók nőket tepertek le és gyaláztak meg, garázdálkodók üzleteket törtek fel. Két emelet között fönnakadt a lift, sebészorvosok kezében megdermedt a szike a műtőasztal mellett, a mozik nem vetítettek filmeket az esti órákban, az operaelőadásokat délutánra tették, s mire besötétedett, kihalt a város.

Az emberek betoncelláikban húzódva előkészítették gyertyáikat, mécseseket, s ha megszakadt az áramszolgáltatás, száz és száz ablak mögött pislogott a sok apró láng, mintha szomorúfűzfák ágain hajladoznának. Az öntözéses területeken üzemanyag híján berozsdásodtak a szivattyúk, tikkadtan vergődtek a növények aszály idején, a gúlákba rakott vetemény, amelyet ősszel a katonák és az úttörők hordtak össze a zöldségtáblák lábánál, befülledt és megerjedt, s messzire árasztotta a szagát, mert nem volt hajtóolaj, hogy a teherkocsik idejében elszállítsák onnan. Az alma, körte szőnyegként vette körül a fákat, néha a fagy is ott érte a földön, hiszen nemcsak a szállítóeszköz hiányzott, de ládákról sem gondoskodtak. A kukoricát megdézsmálták a varjak, csókák, tolvajok, és a kiéhezett népség, amely ezzel pótolta a kollektívtól kapott csekély részesedést. De ki törődött mindezzel? Hamudiushoz sosem ért el a pusztulás híre, és az eléje tálalt eredményeket nézegetve a diktátor egy napon fölserkent, hogy annál is többet érjen el, és így szól:

- Mezőgazdasági forradalmat akarok, hogy a zöldség- és gyümölcsstermesztésben utolérjük és túl is szárnyaljuk az öt legfejlettebb nyugati államot!

Ínséges napok voltak ezek, de a városlakók a téltől borzongtak leginkább, amely már a nyakukban volt. Az északi szél magas hótörleszokat emelt a regátban és környékén, kocsikat temetett be, és megbénította a forgalmat. Kenyér nélkül maradt a nép, a nagyok nem tudtak munkába, a kicsik pedig iskolába menni. Hamudius azonban nem csüggedt el: az ablakból belebámult a szikrázó hóförfögetegbe, s kellemes zszibongást, tettere buzdító hevülést érzett, mert íme

eljött az ő katonai cselekvésének ideje, hiszen a hadsereg legfőbb parancsnoka-ként még nem sikerült kitüntetnie magát. Utoljára akkor élte át ezt a lehetőséget, amikor kijelentette: tud róla, hogy a magyarok vissza akarják szerezni Erdélyt, de akkor, háború lesz! S már látta is magát a haditérkép fölé hajolni fölmagasztosulva, szigorú elszántsággal, mint Napóleont a győztes csatáiban, hogy a generalisszimusz a *Berlin elestéiben*. Az *Eltárs* egy ideig nézte a ködön átderengő hópiramisokat, aztán fölhívta a honvédelmi minisztert, és parancsba adta, hogy tüstént szervezzék meg a *Hófőparancsnokságot*, amelyet ő maga óhajt személyesen irányítani.

Este már mutatták is a tévéhíradóban, amint pálcányi piros ceruzájával köröket rajzol, vonalakat húz a térképen, amint kiabál és hadonászik szinte magán kívül, miközben a földtoló- és kotrógépek kezelőit, a gépkocsivezetőket és a hőeltakarító munkások ezreit irányítja, izgalmában rekedtesen *elbársnak* szólítva az elvtársakat. Az adást óránként megismételték, és a fővárosi lapok különkiadásban, az első oldalon közölték a *gigászi küzdelem* eredményeit és a parancsnokság beszámolóját, amelyet mindig a hadsereg legfőbb parancsnoka írt alá, így:

Nicolae Hamudius hófőparancsnok.

De hiába szabadították fel a belvárost és az országutak egy-egy szakaszát, mert továbbra is tél volt s 20–25 fokos hideg, a lakosság didergett, éhezett és vakoskodott, a felső emeleteken ivóvízhez sem jutottak. Kényszerűségükben lécekre feszített műanyag zsákokba ürítettek, és ezek az alattomos súlyú rakományok UFO-tárgyakként suvadtak alá éjszaka az épületeket körülvevő másfél méternyi hóba, hogy aztán tavaszi olvadás idején rühöt és bőrbetegségeket terjesszenek. A felnőttek ruhástul bújtak az ágyba a kihűlt szobákban, a betoncellák falai között, és a gyerekekre ráterítették télikabátjukat; a gázfűtéses konyhákban a huzat néha kioltotta a bágyadtan pislogó lángocskákat, és a vendéglők kiürültek, mert a gyenge tűznél mititeit sem lehetett sütni.

Mihelyt enyhülni kezdett az idő, az éhezők nyolcvan–száz kilométerről is bejöttek kenyérért a fővárosba, és a hónapok alá szorított zsákokkal kószálva bágyadtan hunyorogtak, csámborogtak a fényen, mint a dermedtségükből föltámadt legyek két ablak között. S annál fájóbban lengett át rajtuk a fény, mivel a téli hónapokban minden erejük elszivárgott. Hamudius azonban semmit sem látott ebből, s mikor ünneplőbe öltözve megjelent a nőkongresszuson, a mosolygó kedély melegen hullámozott végig félrebillent és kifordult ajkán.

– Igaz, hogy a télen egy-egy pulóverrel alá kellett öltözniök, elvtársnők – mondta –, de lám ez a tél is elmúlt, és a hóvirág most kedves ajándék maguknak, mert azt jelképezi, hogy az igazi harcosok a hó alól is mindig előbukkanak és díszelgnek!...

A propagandaminiszter megtiltotta a lapoknak, hogy olyan ételrecepteket közöljenek, amelyeknek az elkészítéséhez hús, vaj vagy krumpli szükséges, az *Esti hírek* riportere lefényképezett egy Trabántot, amelynek a csomagtartója-

ban tizenkét kiló cukor volt kilós adagokban, egy még szemfülesebb újságíró pedig a nyomába szegődött annak a nyomorultnak, aki cementeszsákban lisztet cipelt a vállán és szuszogva, verítékezve botorkált a sírhantok között, hogy zsákmányát elrejtse valamelyik kriptában, miközben félénken pillantgatott ide-oda. E szerencsétlenekről készült felvételeket a diktátor felesége, Nicoleta is látta, és sápadtan, remegve rontott be az *Elvtárs* dolgozósobájába.

– Elképesztő! – mondta már-már fölsikoltva. – Ezek a bélpoklosok reggeltől estig csak a gyomrukra gondolnak! Jó volna, ha a gazdasági rendőrség bekukkintana a kamrájukba és a hűtőszekrényeikbe, amelyek bizonyára tömve vannak minden jóval! Mégis siránkozó leveleket küldözgetnek a Szabad Európa Rádióknak, hogy dögléneek meg!

Hamudius komoran eltűnődött, mintha azt latolgatná, mivel enyhítsen az ínségen, végül így szólt:

– Már utasítottam a belügyminisztert, hogy készítsenek minden állampolgár kézírásáról mintafelvételt, hadd tudjam meg mielőbb, kik is azok a buzgó levélírók. Majd elveszem én a kedvüket egy életre a felelőtlen firkálástól, ebben biztos lehetsz!

Nicoleta dúlt-fúlt, minden kérvényt, folyamodványt visszalökött, amelyet eléje tettek, hogy továbbítsa az *Elvtársnak*, s így az a háromszáz beteg sem kapta meg a gyógyszeradagját, akinek naponta ettől függött az élete. „Hányszor mondtam, hogy ne zaklassák az *Elvtársat* mindenféle szirszarral?! – ripakodott rá a közvetítőkre, s miközben azok kihátráltak, utánuk szórta sárga szemének szikraözönét – „Takarodjanak!” Az utolsó kirúgott az egészségügyi miniszter volt, s alighogy távozott, az asszony hirtelen úgy érezte, hogy miatta bosszulta meg magát a magzatelhajtást tiltó rendelet, mert nem volt résen!

Nyolc évvel korábban azt kérdezte az *Elvtárstól*: „Nem érzed megalázónak drágám, hogy csak húsz millió ember fölött uralkodsz? Olyan ez, mintha egy hajóskapitány malomárkon igyekeznék fölfelé a gőzösevel!! Igazán nevetséges! A szemünk láttára az utcasarkokon árulják az antibébit, és mi mit teszünk? Semmit! Pedig cselekednünk kell! Meg kell tojóztatni minden fogamzóképes nőt, és ha várandós, azt kell mondanunk neki: Hess föl a fészekre, és le ne jöjj onnan, amíg ki nem költöd a fiókádat! És hogyan rendelkeznenek így, amikor a milícia még a vemhes teheneket is lajstromozza, és a gazdáiktól később számon kéri a borjakat! Vagy a borjú talán fontosabb, mint az, hogy egy nagy, erős ország uralkodója légy, és az oroszok másként nézzenek rád?”

Hét esztendő múlva új iskolákat kellett építeni, új osztályokat nyitni, mert annyi volt a gyerek, mint búzatáblákban a veréb aratáskor; ezekben a napokban azonban visszaesett, a gyermekhalandóság pedig nőtt, és Nicoleta földühödven kijelentette, hogy az országban már csak a cigányok szaporodnak, s ez ellen tenni kellene valamit. Ha Hamudius mostanában a románknál is jobban gyötörte a növekvő adósság, a tizenöt milliárd dollár, amelynek csupán az

évi kamata másfél milliárd dollár volt. Tanácsosai azt sugallták neki, hogy az iskolások szedjenek csigát, gyógynövényt, az erdészek, vadászok fogjanak élőnyulakat csapdával, mert a franciák jó árat fizetnek értük. Az út menti gyógyfüvek azonban meg voltak fertőzve, a vad hajszában sok nyúl a lábát törte, s mivel a tanítókkal sem közölték a csigák kötelező méretét, az úttörők minden apróbbat is összehordtak. Az osztályokban lerakott csigák egymásra halmozva hamarosan megbűzhődtek, s még a széthordásuk, elásásuk is gond volt.

– De akkor hogyan teremtem elő az évi másfél milliárdot?! – kiáltott fel a diktátor hatalmas indulattal. Íme így jár az ember, ha csupa tehetetlen heréltel véteti körül magát.

Ekkor a mezőgazdasági miniszter úgy vélte, abból lehet igazán pénzt csinálni, ha a traktorgyár felét átalakítják szekér, hintó és minden más lóvontatású kocsira. Minek nekünk évente ötvenezer traktor? – mondta. – Nyugaton nem kapunk hozzá piacot, az ázsiaiak, dél-amerikaiak pedig nem megbízható fizetőpartnerek, mert arra hivatkoznak, hogy mindig késve kapják meg az alkatrészeket. Kaszálóink kövérek, takarmányunk is van elégséges – folytatta –, szekerekre tehát nagy szükség van, a díszes hintóknak pedig mindenütt találunk vevőt, főként a gazdag, kőolajtermelő országokban!

Hamudiusnak kedvére való volt az ötlet, és elkezdődött a kocsigyártás kultusza, a gyémántküllő és az arany kerékagy mozgalom, a történészek tudományos értekezéseket írtak, amelyekből kiderült, hogy az első kocsit román mesteremberek készítették. A ló is visszakapta a rangját, mert az leghasznosabb társa az embernek a felesége mellett. Hamudius most már fájlalta, hogy évekkel korábban tízezerrel mészárosolták le a szép állatokat és húsukat föletették a csirketenyészetekben, s hogy emléket állítson nekik, utcákat, tereket nevezett el róluk: *Ló utca, Paripa utca, Ménfi telep*. A patkolókovácsok mérnöki fizetést kaptak ezután, s még a költők némelyike is azzal hízelkedett a diktátornak, hogy verset írt e derék emberekről:

*Csodálatos téli este,
megtapad a hó a talpon,
gyűlésbe siet a kovács,
utána fut az alkony.*

A műegyetemen kocsigyártási fakultást létesítettek, s elsőként azokat a diákokat vették fel ide, akiknek már a nevük is erre az ősi foglalkozásra emlékeztetett: Kocsis, Batár, Bakos, Saroglya, Lócs. A szekérmozgalom azonban mit sem ért, mert kevés volt az igavonó állat, és a fejlődő vagy szegény országok sorra visszavonták rendeléseiket, s azt üzenték, hogy a kocsik, hintók, csézák nem tartósak, össze vannak bütykölve, amellet igen drágák, Kuvait, Irak és Irán sérelmezte, hogy az „aranyhintók” díszei igen alacsony karátú aranyozással vannak bevonva, a repedések gipszszel vannak betömve, arról nem is szólva, hogy a rudak görcsösek...

Idehaza nem volt takarmány sem a disznóknak, sem az igavonó állatoknak, a rosszul táplált borjúkat szekérderekben vitték le itatni. Ekkor a gépipari miniszter azt javasolta, hogy a traktorgyáron belül indítsanak mozgalmat „Egy szekér helyett két szekér!” jelszóval, s a lóvontatású kocsik helyett gyártsanak taligákat. Hiszen az ember nem annyira igényes mint a ló vagy a bivaly, nincs takarmányra szüksége, s beéri naponta egy szelet kenyérral meg egy tányér levestel... Ha meggondoljuk, tíz taligás sem fogyaszt annyit, mint egy pár ökör – mondta.

Ez ismét tetszett az *Elvtársnak*, már megoldva látta a takarmányozást még szabály esetén is, pár nap múlva díszvacsorát adott a kezdeményezőknak, és a mellén két kis aranykarika függött, közöttük egy nekifeszülő paraszttal, jelezvén, hogy ő a taligás forradalom hőse. Egy idő után azonban látták, hogy a taligák nehezek, agyonvasazottak, mint a harcokocsik, és esőzések idején öt-hat gyengén táplált paraszt is alig-alig tudja kihúzni azokat a kátyúból, a zöldség, gabona pedig a bugyborékoló sárba ömlik, amely tüstént elnyeli a terményt.

Ezekben a hetekben jelent meg *Pávakakas*, a háta mögött szartoronynak csúfoltak, és a nyakában himbáló színes Hamudius-képpel, amely súlyos falemezből volt, odaborult a diktátor lába elé. Néhány éve sarlatánok rákgógyító csodaszereit verte dobra a lapjában, milliói voltak valutában, s ebből a pénzből a világ leghíresebb rock-együtteseit hívta meg, hogy fölírassa az ifjúságot tunyaságából. A zenei tobzódásokat ő maga vezette, titkos jelekkel keverve a szocialista jelszavakat, uszított a magyarok ellen, és a fiatalok végül annyira elszabadultak, hogy egy ízben a zenei orgián tobzódva fölfeszítették a közeli temető néhány sírboltját, letörték a koponyákat a nyakszirtekről, a gyertyákat kivilágítva és boton lengetve azokat boszorkánytáncot jártak; üzletek kirakatait zúzták be és járókelőket támadtak meg.

– Felség! – kiáltott fel most *Pávakakas* a szőnyegen térdelve. – Bocsásson meg, hogy így szólítom, de egy csodálatos felfedezés után nem szólíthatom másként. Ugyanis egy tudós társaság megbízásából jöttem, és közölnöm kell önnek ama bizalmas tény, amelyet mások restellnek közölni. Bármily hihetetlenül hangzik is, hogy az *Elvtárs* allóvetében apró gyémánt szemcséket találtak az elhivatott vegyészek, a bizonyítható igazság ez... A legnemesebb anyag csupán egy nagy gondolkodó, egy nagy stratégia és egy eredeti himnuszköltő agyában kristályosodhatott ki, a szüntelen szellemi erőfeszítés hevében...

Lehunyt szemmel mosolygott:

– Néha élém tűnik a földalatti titkos város, Hamudius városa ragyogó palotáival, ahol a kevés kiválasztottak a gyémántszemcsék ülepítésével, és rostálásával foglalkoznak, növelvén az ország hírnevét és hitelképességét a világ előtt... Hadd gratuláljak önnek mindezért felséges Elnök elvtárs!...

Hamudius egymásba fonta ujjait, megnyalta kékesen kitüremkedett ajkát, és szemérmesen nézett maga elé, ami nála ritka volt.

– Nem tartom lehetetlennek a dolgot – mondta. – Régen magam is gondoltam rá, főként ürítés közben. Támogatni fogom ama földalatti város kiépítését, de ha a lapjában meglobogtatja a szenzációs hírt, ne tegyen említést erről a beszélgetésről, megértette? Én mosom kezeimet, mintha kívül lennék az eseményeken...

De mielőtt a tündöklő gyémánttelep kiépült volna a föld alatt, zengve leszakadt az ég, megeléglően Hamudius dölyfösségét. Egyik vidéki városban épp Karácsony előtt családostul ki akarták lakoltatni a református papot a papi kúriából, de az ellenszegülő hívek eleven gyűrűvel zárták körül a templomot; ez a fal mind tömöttebb, mind vastagabb lett; románok tízezrei is odagyűltek, és megbotránkozva keresztet vetettek.

– Ki akarnak lakoltatni télvíz idején egy lelkipásztort! – kiáltozták.

Sokan nem is tudták, kiről van szó, de a nép gyűlt, egyre gyűlt.

– Pedig az asszonyka épp várandós! – sikoltotta egy nő. – Mit akarnak a gazemberek, hogy jászolban szülje meg a gyermekét, mint Mária a Kisjézust??

Aztán megjelent a katonaság, és fősorakozott szemben a néppel. Nézték egymást fenyegetően. Végül egy sírásba fulladó férfihang a fegyveresek felé kiáltotta.

– Mi a nép vagyunk, de ti kik vagytok?!

Ezután ezren és ezren hajigálták a katonák felé átkozódó szavaikat. Főként asszonyok:

– Pfüj, gyilkosok!

– Mocskos bérencek!

A fiatalok előre szaladtak a járdán a belváros felé, a könyvüzletek bezúzott kirakataiból kiszórták az elnöki házaspár mosolygó képeit, és beletaposták a locspocsba Hamudius kéttucatnyi vörös vászonba kötött műveit. E percekben kapta meg a katonaság a parancsot fentről, hogy lőjön, kíméletlenül lőjön, és eldördült az első sortűz majd a második, és utána folyamatosan kepeltek a gépfegyverek s szóltak a hangutánzó készülékei. A mézszárlás Nicoleta utasítására kezdődött el, mert Hamudius épp a Perzsa-öböl környékét járta jelképes kis aranykaniszterével, kőolajat kunyerálva, és Iránban érte a szörnyű hír, onnan sietett haza. Közben az elnökne már intézkedett, hogy a hullákat szedjék össze a forradalom városában, rejtsek műanyag zsákokba, az éj leple alatt hatalmas hűtőkocsikban szállítsák a fővárosba, és ott azonnal hamvasszák el. A felkelés azonban több más városban kis kitört; a szekuritáté és a terroristák mesterlövészei padlásokról, kémények mögé rejtőzve tüzeltek a népre, a televízió központi épületét pedig megostromolták: olykor már a felső emeletekig is fölértek, így a bennrekedt riporterek helyszíni adásokat közvetíthettek a küzdelemről.

Hamudius tüstént fölvette a kapcsolatot a megyei párttitkárokkal, és rádióüzenetekben igyekezett egybehangolni az ellenforradalmat. Rekedtesen ösz-

szé-vissza kiabált, megparancsolta, hogy lőjék le mindazokat, akik behatolnak valamelyik pártszékházba s ezzel megszejtésüket az a helyet; aztán elkövette a legnagyobb ostobaságot, amelyet egy állam elnöke és a hadsereg legfőbb parancsnoka elkövethetett hasonló helyzetben: tömeggyűlést hívott össze a központi pártszékház elé, mert szólni óhajtott a néphez, hogy e vészes órákban nemzeti önértetére hivatkozzék és figyelmeztesse, hogy a zűrzavarban elvesztheti Erdélyt. Hatásként minden parasztcsaládnak két malacot, és minden várandós nőnek ezer lej családi pótlékot akart ígérni: de amikor megpillantotta a tengernyi népet, remegni kezdett, ajka elkékült, s hiába bízta Nicoleta, hogy szóljon végre a sokasághoz, mert csak ennyit tudott kinyögni:

– Elhársak!...Elhársak!...Elhársak!

A gyülekezet pereméről föl-fölparázslottak a tiltakozó szavak, pfújogások hangzottak. E kifakadások után *Lóbab*, az elnökhelyettes belékarolt Nicoletába meg Hamudiusba, és erélyesen bevonta őket az erkélyről, nehogy utána késő legyen.

– Menjünk! – mondta. – Ezekkel más nyelven kell beszélni!

De már nem volt kivel. Egy odatévedt földgyalu nekirontott a főbejáratú vaskapunak, s úgy hatott ez, mint a jeladó ágyúlövés. A tömeg megostromolta az elnöki palotát, ezrek nyomultak föl a lépcsőkön, vasdorongokkal bezúrták az ablakokat, s diadalkiáltással közeledett a felsőbb emeletekhez, hogy meglin-cselje az önkényurat. A helikopter azonban a legfelsőbb politikai vezetővel föl szállva már a néparadat fölött repült, az emberek e mennyei látványban gyönyörködve ujjongón dobálták fel sapkájukat a magasba, még meg is intették a menekülő diktátort; a nemzeti zászló unott régi címerét zsebkéssel sietve kikanyarították, és a földre taposták.

A snaragovi elnöki villa pázsitján a helikopter leszállt, Hamudius megkísérelt hírt szerezni a negyven kilométernyire forrongó városról, de hiába szorította a telefonkagylót addig a füléhez, míg az már átmelegedett, mert sehol sem jelentkeztek. Ekkor önzőn otthagya potyautasait, és Nicoletával kettesben újra föl szállt, bár még ő maga sem tudta, hol fognak kikötni. Ekkor a katonaság már a tömeg mellé állt, harckocsik sorakoztak fel a televízió épülete köré, civilek hordták a katonáknak golyózáporban az ételmezt, lőszert; házak gyúltak ki, hullák hevertek az utcákon, tereken a romok mellett. Második föl szállása után az elnöki helikopter ismét leereszkedett, mert a pilóta úgy tett, mintha motorhibát érzene, és a magas rangú személyeket mindjárt rendőrkocsiba tessékelték, hogy *biztonságos* helyre szállítsák, és a sofőr a vásárváros közeli laktanyájába hajtott be velük. Éjszaka páncélszállókban aludtak, s a parancsnoknak üzenetben szigorúan meghagyták, ha a terroristák megtámadják a kaszárnyát, hogy a házaspárt kiszabadítsák, mindkettőjüket azonnal agyon kell lőni, mintha a tűzpárbajban estek volna el...

De semmi ilyesmi nem történt, s ezért nappal hagyták csellengni őket, hogy ne érezzék fogolynak magukat. Nicoleta még a konyhára is betévedt, s undorodva emelgette a fedőket. A szakács egy ideig gyanakvón figyelte.

- Ne tessék a tűz körül forgolódni, naccsád, mert veszélyes! - dörmögte végül...

Nicoleta megmerevedett:

- Hogy mondtad? „Naccsád”? Jó, hogy nem ténsasszonyt ejtettél ki a mocskos padádon!

Utána szigorúan kérdezte:

- És ha szabad tudnom, nekünk mi készül ebédre?... Az *Elvtárs* a pontos étkezést szereti!

A szakács valami durvát akart felelni, de sejtette, hogy az elnöki házaspár többé nem ül asztalhoz, és megsajnálta a nőt.

- Önök a tisztí konyhán ebédelnek - tódította. - Tyúkhúsleves lesz házi metélttel, süllő citromosan vajas burgonyával, gesztenyepüré, déligyümölcs, kávé...

De alighogy befejezte az étkek felsorolását, fegyveres katona jött a fogolyért, egy másik őr pedig már Hamudius mellett állt az udvaron. Mikor bekísérték őket a rögtönzött tárgyalóterembe, s leültették a vádlottak padjára, velük szemközt egy hosszú asztalnál a rögtönítélő katonai bíróság, oldalt, kicsiny emelvényen pedig a főügyész foglalt helyet. Két védőügyvédet is kineveztek, és a csapat alacsonyan repülő helikoptereken érkezett a fővárosból.

- Önök népbíróság előtt állnak, amelyet rendeletre hozott létre az új kormány - mondta az elnök, de Hamudius elhárítóan intett:

- Nem ismerek el semmiféle bíróságot a Nagy Nemzetgyűlésen kívül!

Az elnök mosolygott:

- A Nagy Nemzetgyűlés feloszlott, és az államhatalom megváltozott. Mi a Nemzeti Megmentési Front nevében ítélkezünk. Álljanak fel!

Hamudius kétkedően nézett rá.

- A Nagy Nemzetgyűlést az Isten sem oszlathatja fel. Olvassa el az ország alkotmányát!

- Nem szükséges utasítást adnia erre. Jobban ismerjük mint maga, aki semmibe vette.

A diktátor tiltakozón rázta a fejét:

- Nem ismerem el ezt a bíróságot, és a továbbiakban egyetlen kérdésre sem válaszolok!

Nicoleta ingerülten bólogatott:

- És még csak alá se írunk semmit, hiába járatják a szájukat az urak!

Ekkor az elnök a főügyészhez fordult:

- Kérem, tartsa meg vádbeszédét, ügyész úr.

A főbb vádpontok ezek voltak: teljes önkényuralom, népirtás, az államgazdaság aláaknázása, súlyos anyagi károk. E bűnlajstrom fölolvása után az egyik védőügyvéd szinte kérlelőn fordult a vádlottakhoz:

- Elsősorban az önök érdeke bevallani, miért tették, amit tettek.

Az elnök helyeslően bólintott rá:

- Működjünk együtt, beszéljünk úgy, ahogy értelmiségiekhez illik. Hiszen mindketten akadémikusok...

Most a másik védőügyvéd szólalt meg:

- Viselkedjenek úgy, mint egy hivatalosan megválasztott katonai bíróság előtt, bármit gondolnak is róla. Álljanak hát fel!

A házaspár azonban meg sem mozdult, és az elnök végül látható sértődöttséggel intett a védőknek:

- Üljenek le, ügyvéd urak. Az ország ínséges helyzetét nemcsak mi ismerjük, hanem minden tisztességes ember, aki itt raboskodott: élelmiszer, gyógyszer és meleg hiányában ezer és ezer felnőtt és gyermek halt meg. De az *Élvitárs* huszonöt esztendőn át nem óhajtotta meghallgatni a népet, amelynek a nevében szónokolt, és íme ma sem hajlandó együttműködni a bírósággal. Bizonyára elfelejtette, hogy fényes palotákban lakott, miközben a nagy családok gyermekeinek naponta tíz lejt adott élelemre és három lejt cukorkára.

Ügyész:

- Szíveskedjék megkérdezni a vádlottaktól, elnök úr, kik rendezték meg a forradalom városában a vérfürdőt, kik lövettek a fiatalokra a Palota-téren, kik hívták be és pénzelték a külföldi zsoldosokat.

Elnök:

- Nos?

A diktátort a kérdés felháborította:

- Ez újabb provokáció, és nem felelek rá csak a Nagy Nemzetgyűlés előtt!

Elnök:

- Hiába. Makacs ember, de a hölgy bizonyára beszédesebb. Tőle azt kérdem hát: igaz-e, hogy a tudós mérnökasszony osztálytársak nélkül végezte iskoláit, hogy még senki sem látta olvasni, s hogy végül is analfabéta?...

Nicoleta elsápadt.

- Micsoda aljas rágalom! - vicsorogta.

Ekkor Hamudiusban fölillant egy gondolat.

- Ha megszólalok is, csak úgy válaszolok, mint szimpla embereknek! - mondta.

Az elnök ismét elmosolyodott:

- Mi szimpla emberek vagyunk, ez igaz. Hát maga kicsoda?

A diktátor önérzetesen felelt:

- Az ország elnöke és a hadsereg főparancsnoka vagyok!

- És e kettős minőségében éhezette ki és alázza meg a népet?

Ügyész:

- Vallja be a vádlott, elnök úr, milyen összeget helyezett el svájci bankokban? titkos számláin?... Tudomásunk szerint ez az összeg meghaladja az egymilliárd dollárt is... Hajlandó-e a vádlott jóhiszeműen kérni, hogy ebben a nehéz helyzetben az elorzott pénzt átutalják országunknak?

Hamudius az asztalra csapott:

- Erre is csak a Nagy Nemzetgyűlés előtt vagyok hajlandó felelni.

Nicoleta kárörvendőn csattogtatta a tenyerét:

- Különben is önöknek nincs semmi bizonyítékuk külföldi bankbetéteink létezéséről: még egy darabka papírjuk sincs róla!

A két védőügyvéd engedélyt kért az elnöktől, hogy utoljára fölvegye a kapcsolatot a vádlottakkal: utána buzgón igyekeztek rávenni a házaspárt, tegyenek vallomást, hogy elmezavaros állapotukban hoztak számos intézkedést, és pillanatnyilag is terhelt betegek: a javaslatot azonban mindketten önérzetesen visszautasították.

- Mivel nem ismerem el ezt az összetákolt bíróságot, a védelmet sem ismerem el! - kiáltotta a diktátor.

A bíróság számára ezután nem maradt más, mint visszavonulni ítélethezatalra; az elnöki házaspárt halálra és vagyonuk elkobzására ítélte: a büntetés kihirdetésekor Hamudius önmagából kifordulva ugrott talpra.

- Gazemberek, árulók! - üvöltötte. - Vegyétek tudomásul, hogy ez a nép megbosszulja a kegyetlenségeket, és utána ismét épp oly boldog lesz, mint volt negyedszázadon át! ... Éljen a munkásosztály, éljen a kommunizmus!

A fegyveres őrök mindkettőjüket kiharancsolták a vádlottak padjáról; a kivégzőosztag reájuk vetette magát, hátrakötözte a kezüket, s különválasztotta őket. Az elnök némán, könnyezve tűrte mindezt, de az asszony sikoltozni kezdett:

- Hagyjatok, ne válasszatok szét!... Együtt éltünk, és együtt is akarunk meghalni!...

E jelenetet követően nemsokára eldőrdült a sortűz, és a két hullát sátorponyvába göngyölve páncélkocsin szállították egy fővárosi temetőbe, ahol sietve elhantolták.